

1. ÖTA (Ömrünü Tamamlamış Araç) YASAL MEVZUAT

- a. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 30.12.2009 tarih ve 27448 sayılı “Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik”,
- b. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 06.07.2011 tarih ve 27986 sayılı “Ömrünü Tamamlamış Araçların Depolaması, Arındırılması, Sökümü ve İşlenmesine İlişkin Teknik Usuller Tebliğ “,
- c. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı “Atık Yönetimi Yönetmeliği“,
- d. İlgili diğer yasal mevzuat.

2. YÖNETMELİK KAPSAMINDAKİ ARAÇLAR

İlgi Yönetmelik; 18/7/1997 tarihli ve 23053 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin 2.1 ve 3.1 numaralı alt bentlerinde belirtilen **M1, N1 kategorisindeki araçları**, motosiklet ve motorlu bisiklet haricindeki **üç tekerlekli araçları**, bu **kategorilerdeki ömrünü tamamlamış araçlar ile bunlara ait aksam parçaları ve malzemeleri** kapsar.

1. ÖTA İLE İLGİLİ TANIMLAR

- a. **Ömrünü Tamamlamış Araç (ÖTA):** Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelikte yer alan atık tanımına uygun araç.
Araç: Motorlu Araçlar ve Römorkları Tip Onayı Yönetmeliği kapsamında yer alan, sürücü dışında en fazla 8 kişilik oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik motorlu araçları (M1), azami ağırlığı 3500 kilogramı aşmayan motorlu yük taşıma araçlarını (N1) ve İki veya Üç Tekerlekli Motorlu Araçların Tip Onayı Yönetmeliği kapsamında yer alan, motosiklet ve motorlu bisiklet haricindeki üç tekerlekli araçları ifade eder.
- b. **Negatif Piyasa Değeri:** İşleme tanımı kapsamında yer alan faaliyetler sonucunda ömrünü tamamlamış araçlardan bir katma değer elde edilememesi nedeniyle ortaya çıkan maliyetleri ifade eder.

- c. **Akümülatör:** Endüstride ve araçlarda otomatik marş, aydınlatma veya ateşleme gücü için kullanılan, şarj edilebilir sekonder hücrelerde kurşunla sülfürik asit arasındaki kimyasal reaksiyon sonucu kimyasal enerjinin doğrudan dönüşümü ile üretilen elektrik enerjisi kaynağını,
- d. **Ara depolama tesisi:** Atıkların ön işlem, geri kazanım veya bertaraf tesislerine ulaştırılmadan önce, atık miktarı yeterli kapasiteye ulaşıncaya kadar güvenli bir şekilde depolandığı tesisi,
- e. **Atık:** Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyali,
- f. **Atık sahibi:** Atık üreticisi ya da atığı zilyetliğinde veya mülkiyetinde bulunduran gerçek ve/veya tüzel kişiyi,
- g. **Atık üreticisi:** Faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi, kurum, kuruluş ve işletme ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe neden olacak ön işlem, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek ve/veya tüzel kişiyi,
- h. **Atık yönetimi:** Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması, özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dâhil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetimi faaliyetlerini,
- i. **Atık yönetim planı:** Çevreyle uyumlu bir şekilde atık yönetimini sağlamak üzere hazırlanan kısa ve uzun vadeli program ve politikaları içeren planı,
- j. **Geçici depolama:** Atıkların, atık üreticisi tarafından işleme tesislerine ulaştırılmadan önce üretildikleri yerde güvenli bir şekilde bekletilmesini,
- k. **Yeniden kullanım:** Ürünlerin ya da atık olmayan bileşenlerin tasarlandığı şekilde aynı amaçla kullanıldığı herhangi bir işlemi,

Yeniden kullanıma hazırlama: Atık olan ürün veya ürün bileşenlerinin başka ön işleme tabi olmasına gerek kalmadan temizleme, onarım ya da kontrol işlemleri ile tasarlandığı şekle getirilmesini,

Yeniden kullanıma hazırlama

(1) Atıklar, yeniden kullanıma hazırlama faaliyeti kapsamında, yalnız fiziksel işlemler ile tasarlandığı hale getirilerek, aynı amaçla kullanıldıkları sürece kullanım ömrü bitinceye kadar atık olarak addedilmeyecektir.

(2) Yeniden kullanıma hazırlama faaliyeti, toplama-ayırma ve ara depolama hariç geri kazanım faaliyeti için çevre lisansı olan atık işleme tesislerinde gerçekleştirilir.

(3) Tamirhaneler, servisler gibi ürünlere yönelik bakım onarım hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler yeniden kullanıma hazırlama kapsamı dışındadır.

Yeniden kullanıma hazırlama faaliyeti, toplama-ayırma ve ara depolama hariç geri kazanım faaliyeti için çevre lisansı olan atık işleme tesislerinde gerçekleştirilir.

2. ÖTA İLE İLGİLİ UYGULAMALARIN AMACI

Çevre ve insan sağlığının korunması için araçlardan kaynaklanan atıkların oluşumunu engellemek, ömrünü tamamlamış araçlar ve bunlara ait parçaların yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım işlemleri ile bertaraf edilecek atık miktarını azaltmak, ekonomik operatörlerin ve geçici depolama alanlarının tabi olacakları standartları ve yükümlülükleri belirleyerek, uygulamayı sağlamak.

3. ÖTA TESLİM YERİ

ÖTA Teslim Yeri, Kayıttan düşme ve bertaraf formu temin edilerek ömrünü tamamlamış aracın kayıttan düşme işlemlerinin tamamlandığı yeri ifade etmektedir.

Ekonomik operatörler(Otomotiv Üretici/Distribütörü yada ÖTA Lisanslı Tesisleri), ömrünü tamamlamış araçlar ile araçların bakım ve onarımından kaynaklanan yedek parçaların toplanmasını sağlamak amacıyla araç teslim yerlerini ve geçici depolama alanlarını kurarlar.

ÖTA teslim yerleri araç yoğunluğuna bağlı olarak yeterli sayıda ve araç sahibinin kolaylıkla ulaşabileceği mesafelerde tesis edilir. Ekonomik operatörler teslim yerlerini ilgililerin kolaylıkla erişebileceği şekilde duyurur.

..... adına ÖTA Teslim Yerleri Remer Ekonomik Operatörü tarafından oluşturulmakta ve yasal sorumluluk ilgili operatör tarafından yerine getirilmektedir.

Remer ÖTA Teslim Yerleri:

<http://www.remer.com.tr/remer.asp?x=9988&t=%C3%96TA%20TESL%C4%B0M%20YERLER%C4%B0&TUR=753>

4. ÖTA TESLİMATI ÖNCESİNDE YAPILMASI GEREKENLER

Araç sahipleri (Hurdaya ayrılmadan önceki son sahibi) ömrünü tamamlamış **aracını**, **ÖTA teslim yerleri, lisanslı geçici depolama alanlarına** yönetmeliğe uygun olarak (fiziksel) teslim etmek ve aşağıdaki belgeleri teslim sırasında ibraz etmekle yükümlüdür:

- a. Kayıtlarında haciz, rehin, tedbir gibi şerhlerin bulunmadığına dair trafik tescil kuruluşlarından alınmış belge,
- b. Trafikten çekilmiş araçlar hariç, ilgili vergi dairesinden alınmış, motorlu araçlar vergisi ile bu vergiye ilişkin gecikme zammı, gecikme faizi, vergi cezası, trafik idari para cezası, geçiş ücreti ve idari para cezası borcu bulunmadığına dair ilişik kesme belgesi.
- c. Aracı teslim alandan araca ait onaylı ‘Araç Kayıttan Düşme ve Bertaraf Formu’nu almakla yükümlüdür.

5. ÖTA GERİ ALMA ZORUNLULUĞU

Üreticiler, negatif piyasa değeri olan ömrünü tamamlamış araçları **araç sahibinden bir bedel talep etmeden teslim alır. Aracın son sahibi, aracı ödeme talep etmeden geri vermelidir.**

Geri alma zorunluluğu aşağıdaki nedenlerle ortadan kalkar;

- a. Mevcut aracın, Karayolları Trafik Kanununa göre tescil işleminin yapılmamış olması,
- b. Aracın; şanzıman, diferansiyel, katalizatör, motor, elektronik kontrol üniteleri, lastik, üstyapı gibi önemli parçalarının bulunmaması,
- c. Araca ait olmayan atık veya hurda malzemenin bulunması,
- d. Aracın bu Yönetmeliğin kapsamı dışındaki bir araç sınıfına dönüştürülmesi.

ÖTA Yönetmeliğine göre hurdaya ayrılması istenen araçların ÖTA Teslim Yerine araç sahibi tarafından getirilmelidir. Aracın Teslim Yerine getirilmesi konusunda ÖTA Teslim Yerinden yardım talep edilmesi durumunda araç sahibi oluşan bedelden sorumludur.

ÖTA statüsünde değerlendirilecek Aracın sigorta poliçesi olmak zorunda değildir.

Araç kayıttan düşme ve bertaraf formu beyaz, pembe, yeşil ve mavi renkler olmak üzere dört nüshadan oluşur . Araç sahibinde kalacak olan Kayıttan Düşme ve Bertaraf Formunun beyaz nüshası ile aracın yasal olarak kayıttan düşürüldüğü ibraz edilebilir.

Aracın Hurda statüsüne alınması (araç kayıttan düşme ve bertaraf formunun kesilip onaylanması) durumunda ilgili aracın trafikten düşümü yapılmakta ve vergi kaydı silinmektedir.

6. ÖTA YASAL SORUMLULUKLAR

a. Araç Sahipleri (hurdaya ayrılmadan önceki en son sahibi) Ömrünü Tamamlamış Aracını,

- ÖTA Teslim Yerleri, Geçici Depolama Alanlarına yönetmeliğe uygun olarak (fiziksel) teslim etmek,
- Aracı teslim alandan araca ait onaylı “Araç Kayıttan Düşme ve Bertaraf Formunu” almakla yükümlüdür.

b. Lisanslı Tesis/Ekonomik Operatör,

Ömrünü Tamamlamış Araçların toplama, sökme, kesme, parçalama, geri kazanma, geri dönüştürme işlemlerinden herhangi birini yapanlar;

- Geçici Depolama Alanı: Ek-1'e uygun olarak, ömrünü tamamlamış araçların arındırıldığı, söküldüğü ve işleme tesisine gönderilinceye kadar geçici olarak bekletildiği ve 15 inci maddeye göre çevre izin ve lisansı alınmış alanlar,
- İşleme Tesisi: İşleme tanımı kapsamında yer alan kesme, parçalama, parçalama sonrası oluşan atıkların geri kazanıma veya bertarafa hazırlanması, ömrünü

tamamlamış araçlar ve bunlara ait aksam parçaların geri kazanımı veya bertarafı öncesi gerçekleştirilecek faaliyetlerden birini veya bir kaçını gerçekleştiren ve 15 inci maddeye göre çevre izin ve lisansı alınmış tesisler.

Lisanslı Tesis/Ekonomik Operatör

- Tehlikeli madde kullanım yasaklarına uymak,
- Gerekli kodlama, rapor verme, lisans ve tip onayı yükümlülüklerini yerine getirmek,
- ÖTA toplama sistemini kurmak ve/veya toplama sistemi içinde yer almak,
- Toplanan hurda / ÖTA'ların işlenmesini, yeniden kullanımını, geri kazanımını ve geri dönüşümünü belirlenen oranlarda yapmak veya yaptırmak,
- Yeniden kullanım, geri kazanım ve geri dönüşüm kota oranlarını sağlayarak Bakanlığa raporlamalıdır.

ÖTA Geçici Depolama Alanı(Lisanslı Tesis) ÖTA Arındırma ve Söküm İş Akışı

- Ömrünü Tamamlamış Aracın arındırma ve söküm işlemlerine başlamadan önce, araç söküm kılavuzu yada Uluslararası Söküm Bilgisi (IDIS) sistemi incelenir,
- Elektrik kontağıyla oluşabilecek kazaları önlemek amacıyla yakıt tankı boşaltılmadan önce araçtan akü çıkarılarak topraklama yapılır,
- Yakıt tankı boşaltılır, Araçta LPG tankı varsa boşaltılır, Klima gazları vakumlanarak boşaltılır,
- Hava yastıkları, araç içinde herhangi bir elektrik akımının kalması ihtimaline karşılık, akünün çıkarılmasından en az yirmi dakika sonra çıkarılır,
- Yeniden kullanıma uygun olmayan motorların vites kutuları ile diferansiyellerinin yağları boşaltılır,
- Radyatörün içerisindeki antifiriz sıvısı boşaltılır,
- Hidrolik yağlar, fren sıvısı, debriyaj sıvısı ile hidrolik direksiyon sıvısı, Cam yıkama suyu boşaltılır,
- Süspansiyon sistemindeki amortisör sıvıları boşaltılır,
- Katalizör sökülür,

- Yönetmeliğin Ek-2'sinde listelenen ve (X) işareti ile işaretlenmiş olan tehlikeli madde içeren parça ve malzemeler araçtan sökülür,
- Yeniden kullanılabilir parçalar araçtan sökülerek, yıkama ve temizleme işlemleri tamamlandıktan sonra Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen parçalara barkod verilerek Bakanlığın veri sistemine işlenir,
- Lastikler, jantlar ve kurşun balans ağırlıkları sökülür.

c. Otomotiv Üretici/Distribütör/Ekonomik Operatör

Araçların ve bunların parça ve malzemelerinin üretici, dağıtıcı ve ithalatçıları.

Üretici:

6/3/2011 tarihli ve 27866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mesafeli Sözleşmelere Dair Yönetmelik kapsamındaki mesafeli sözleşmeler ile yapılan satışlar da dâhil olmak üzere, satış yöntemine bağlı olmaksızın;

- Kendi markasıyla ürün üreten ve satan,
- Kendi markasıyla başka tedarikçiler tarafından üretilen ürünleri satan,
- Ticari amaçlarla ürün ithal eden

gerçek ve/veya tüzel kişileri kapsamaktadır.

i. Otomotiv Üretici/Distribütör/Ekonomik Operatörler;

- Tehlikeli madde kullanım yasaklarına uymakla,
- Gerekli kodlama, rapor verme, lisans ve tip onayı yükümlülüklerini yerine getirmekle,
- ÖTA toplama sistemini kurmak veya bir toplama sistemi içinde yer almakla,
- Toplanan ÖTA'ların işlenmesini, yeniden kullanımını, geri kazanımını ve geri dönüşümünü belirlenen oranlarda yapmak veya yaptırmakla,
- Ticari ve endüstriyel sırlar saklı kalmak kaydıyla parça üreticileri, yeniden kullanılabilir parçaların sökülmesi, depolanması ve teste tabi tutulması ile ilgili yeterli bilgiyi geçici depolama alanlarının ve işleme tesislerinin talep etmesi halinde vermekle yükümlüdür.

ii. Malzeme kodlama standartları ve söküm bilgisinin hazırlanması

Geri kazanıma ve yeniden kullanıma uygun malzemelerin kolay ayırt edilebilmesi için belirtilen standartlara göre araç parça ve malzeme tedarikçileri tarafından kodlama yapılır.

iii. Bilgilendirme

Üreticiler; geri kazanım ve geri dönüşüm açısından araç tasarım bilgileri ile ömrünü tamamlamış araçların çevreyle uyumlu arındırma ve söküm bilgilerini araçların tanıtım kitapçıklarında bulundurur.

iv. Rapor verme

Ekonomik operatörler ilgi yönetmelik 16 ncı madde kapsamında yeniden kullanım-geri kazanım ve yeniden kullanım-geri dönüşüm oranlarına ilişkin yönetmelikte yer alan tabloları her yıl şubat ayı sonuna kadar Bakanlığa göndermekle yükümlüdür.

Üreticiler, yıllık olarak iç piyasaya sürülen, ihraç ve ithal edilen miktarlar ile 8 inci maddedeki yükümlülüklerine ilişkin faaliyetlerini içeren bir raporu her yıl şubat ayı sonuna kadar Bakanlığa verir.

v. Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu

Ürünlerin çevreye olan olumsuz etkilerinin azaltılması, atığın önlenmesi, atık olduktan sonra yeniden kullanımı, güvenli bir şekilde geri dönüştürülmesi ya da geri kazanımını desteklemek amacıyla ürünlerin tasarımından başlayarak gerekli tedbirler üretici tarafından alınır. Genişletilmiş üretici sorumluluğu, elektrikli ve elektronik eşya, ambalaj, araç, pil ve akümülatör ürünlerini kapsar.

Bu ürünlerin üreticisi ve/veya piyasaya süreni;

- Üreticiye iade edilen ve/veya kullanım ömrü dolarak atık olarak addedilen ürünlerin yönetimi ve yönetimine ilişkin maliyetleri karşılar.
- Yükümlülüklerini Bakanlıkça belirlenen yöntemlerden bir veya birkaçını tercih ederek yerine getirir.
- Toplama, yeniden kullanım, geri dönüşüm veya geri kazanım hedeflerini sağlar.

d. Atık Üreticisi ve Atık Sahibi Atık Yönetimi

Atık sahibi, atıklarını bu Yönetmelikte belirtilen hükümlere uygun olarak yönetmekle yükümlüdür.

“Atık Yönetimi Yönetmeliği” ve diğer çevre mevzuatında yer alan yükümlülükler gereği genel sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

Tehlikesiz yada tehlikeli atık üreticileri ve atık sahipleri;

- Atık Yönetim Planının hazırlanarak Çevre İl Müdürlüğüne onaylatılması,
 - Atıklar ile ilgili rapor verilmesi (atık verme dönemlerinde-atıklar kodları ile irsaliye/faturada belirtilmesi, getirilip ayrıştırılması sonucunda parça atık kodlarının (metal-alüminyum-plastik-cam-tekstil vb.) ve tonajlarının belirlenerek lisanslı geri kazanım ve bertaraf tesislerine fatura edilmesi ve bakanlık on line sistemine girilmesi),
 - Yükümlülük gereği tehlikesiz atık statüsünde atık/hurdaların raporlanması (<https://online.cevre.gov.tr> sisteminde yer alan Atık Yönetim Uygulaması, Atık Beyan Sistemi(TABS)) atık üreticisi ve lisanslı tesisler tarafından yapılacaktır.
 - Depolanan tehlikesiz atıklar dahil atık kod ve isimlerinin belirlenip ilgili alanlara asılması,
 - Tehlikeli Atık Geçici Depolama Alanının oluşturularak Çevre İl Müdürlüğünden uygunluk yazısının alınması,
 - Tehlikeli atıklar ile ilgili Mali sorumluluk sigortasının yaptırılması,
 - Tehlikeli atık statüsündeki UATF kullanımını zorunlu olan atıklar için UATF kullanarak atık işleme tesislerine göndermekle ve ilgili iş ve işlemlere uyulması,
 - Ömrünü Tamamlamış Lastikler ve Akümülatörler ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesi,
- Ayrıca ilgili yönetmelikler kapsamında yukarıda belirtilen atık yönetimi(tehlikeli ve tehlikesiz) ile ilgili maddeleri ve ilave işlemleri yapmakla sorumludur.

7. ATIK YÖNETİMİ İLE İLGİLİ GENEL SORUMLULUKLAR

a. ÖTA/atık yönetimini gerçekleştiren lisanslı firma;

Genel prensip olarak resmi mevzuatın gerektirdiği ÖTA/Tehlikeli-Tehlikesiz Atık Yönetimi ile ilgili izin-lisans-belge-sertifikaları almak, mali sorumluluk sigortalarını yaptırmak, yönetim sertifikalarını almak, iş güvenliği ile ilgili gereklilikleri yerine getirmek, Atık Yönetim Planının hazırlanması-onaylatılması, atık verilerinin bakanlık on-line sistemine girilmesi, atıkların lisanslı geri kazanım/bertaraf tesislerine teslim edilmesi ve yasal raporlamanın yapılmasından sorumludur.

b. Atık yönetiminden sorumlu olan taraflar,

Üretimden bertarafa kadar olan süreçte ürünlerin ve atıkların çevreye olan olumsuz etkilerinin azaltılması ve güvenli bir şekilde yönetilmesi amacıyla ilgili personeline eğitim vermek/verdirmekle, kamuoyunda farkındalık yaratmakla, atık yönetimine ilişkin duyarlılığı geliştirmek üzere sosyal sorumluluk projeleri ve çevre eğitim projeleri yapmakla/katkı sağlamakla, yazılı ve görsel basında spot yayımlar yapmakla veya bu amaçla yapılan çalışmalara katkı sağlamakla yükümlüdürler.

c. Atıkların üretiminden(atık üreticisi/atık sahibi) ve yönetiminden sorumlu kişi, kurum ve kuruluşlar,

Atık yönetiminin her aşamasında atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermesini önleyecek tedbirleri almakla yükümlüdür. Tehlikeli atıkların neden olduğu çevresel kirlenme ve bozulmadan kaynaklanan zararlardan dolayı tehlikeli atığın toplanması, taşınması, geçici ve ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması ve bertaraf faaliyetlerinde bulunanlar müteselsilen sorumludurlar.